

Novi Matajur

Leto I - Štev. 1

NAROČNINA: Letna 2000 lir - Za inozemstvo: 3000 lir

Uredništvo in Uprava: Čedad - via IX Agosto, 8 - Tel. 71.386

ČEDAD, 1.-15. januarja 1974

Izdaja ZTT

Izhaja vsakih 15 dni

Posamezna številka 100 lir

Sped. in abb. post. II gr. /70

Poštnina plačana v gotovini

Odgovorni urednik: Izidor Predan

Tisk. R. Liberale - Čedad

NAPREJ ZA NAŠE PRAVICE

Evo vam, dragi beneški Slovenci, Novi Matajur.

Novi Matajur je bil potreben, ker je prišlo do sprememb v boju za naše narodnostne, gospodarske, kulturne, politične in socialne pravice. Torej za novo situacijo, Novi Matajur, list, ki naj bo glasnik vsega, kar je novega pri nas, čeprav ne bomo zanemarjali tistih starih univerzalnih vrednot našega morenega, kulturnega, političnega in narodnostnega življenja.

V zadnjih letih je prišlo do ustanovitve raznih kulturnih društev v naši ožji deželi, ki vsako po svojem, čeprav se poslužujejo različnih strategij in izhajajo iz različnih ideoloških stališč, da je svoj doprinos za pozitiven razvoj v Beneški Sloveniji in jin je nekje vsem skupen cilj: rešitev naše narodnosti skupnosti.

Novi Matajur želi biti povzvalem v boju društev in skupin za naše pravice.

Hoče biti glasnik njihovih teženj in novega položaja, odprt vsem, ki želijo preprod Beneške Slovenije. Zato pozivamo vse ljudi dobre volje na sodelovanje, da bo postal naš časopis vreden novemu času in nalogam, ki ga čakajo, da bo bran in priljubljen pri vseh naših ljudeh.

Vsem je znano, da pri nas nismo imeli in nimamo slovenskih šol. Čeprav govorijo vse naši ljudje slovensko, jih je manj tistih, ki znajo brati v materinem jeziku. Mnogi radi berejo v dialetu, ker čutijo, da je samo to popolnoma njihovo. V zadnjem času pa imamo precej prijateljev in podpornikov v vrstah italijanskega in sosednega furlanskega naroda, ki bi radi že bolj globoko razumeli naše probleme in pokazali svojim prijateljem, kaj želimo in za kakšne pravice se borimo. Imamo takšne tudi med beneškimi Slovenci, ki so bili vzgojeni in izučeni v italijanskem jeziku in kulturi, a so odkrili v zadnjem času sami sebe, odkrili svoj pravi izvor, vzljubili naš jezik, našo kulturo in nas podpirajo z vsemi močmi, v našem pravičnem boju, a ne znajo brati slovensko. Iz teh razlogov bomo poskušali zavdovljiti vse. Zato bomo pisali v slovenščini, dialektu in italijansčini, da bodo vse razumeli naš boj in naše probleme, v upanju, da nas bodo vedno bolj podpirali in z nami sodelovali.

Da pa ne bodo nastale dvoumnosti, naj že tu povemo, da izhajamo iz svetih tradicij NOB in man je drag vse, kar je bilo pridobljeno z rezistenco, a spet ponavljamo, da bomo odprtji do vseh ljudi, društev in skupin, ki se zavzemajo za boljše in pravičnejše življenje naše dežele.

Negli ultimi tempi invece abbiamo realizzato amicizie e sostegni tra la popolazione friulana ed italiana. Questi amici desiderano approfondire la comprensione ed estendere la conoscenza, in Friuli ed in Italia, dei diritti per i quali lottiamo.

Casopis bo živ in priljubljen, če bo imel sodelavce na vseh koncih in krajih naše zemlje. Že širok ter reprezentativni uredniški odbor, ki je bil ustanovljen za njeovo urejevanje in izdajanje, nam da upati, da nam ne bodo manjkali sodelavci.

Želimo, da bi prišel naš Novi Matajur v vsako hišo, v vsako družino Beneške Slovenije, pa tudi med emigrante. Samo tako bo nagrajen trud uredniškega odbora in delno dosežen cilj, zaradi katerega je prišel na luč v našem novem življenju.

AVANTI PER I NOSTRI DIRITTI

Ecco, cari amici della Slavia italiana, il Nuovo Matajur.

Del Nuovo Matajur ormai si sentiva l'urgenza, poiché da un certo tempo si sono verificate situazioni nuove nella lotta per i nostri diritti nazionali, economici, politici e sociali. Dunque il Nuovo Matajur si occuperà dei fatti nuovi e il giornale sarà il notiziario di questi fatti nuovi che da noi si realizzano; non per questo intendiamo trascurare gli antichi valori della nostra vita morale, culturale, politica e nazionale.

Negli ultimi anni abbiamo assistito alla fondazione di varie associazioni culturali, le quali — pur provenienti da differenti posizioni ideologiche e quindi con differenti strategie, — si pongono lo stesso scopo della salvaguardia della nostra comunità nazionale.

Il Nuovo Matajur si propone di assolvere ad una funzione di legame fra le associazioni per sostenere i nostri diritti, si propone di presentarsi come l'espressione delle difficoltà e delle conquiste della nuova situazione; si propone di mantenersi aperto a tutti quanti desiderano la rinascita della Slavia italiana.

Perciò invitiamo alla collaborazione tutti gli uomini di buona volontà, affinché il nostro giornale corrisponda ai nuovi tempi ed ai nuovi programmi, ai fini per i quali viene fondato; perché sia letto ed amato da tutti.

Desideriamo che il nostro Nuovo Matajur giunga in o-

Anche fra gli sloveni della Slavia italiana vi sono persone che sono state istruite ed educate esclusivamente nella lingua e nella cultura italiana. Gradualmente però hanno riscoperto se stessi, hanno riscoperto la loro vera matrice, hanno preso ad amare la nostra lingua e la nostra cultura ed ora sostengono, con energia, nonostante non sappiano leggere lo sloveno, la nostra giusta lotta.

Per questi motivi noi cercheremo di soddisfare tutti. Perciò scriveremo in dialetto, in sloveno ed in italiano, perché tutti possano capire il nostro lavoro ed i nostri problemi, con la fiducia che essi vorranno continuare a darci sostegno e collaborazione.

I nostri ideali sono quelli della resistenza e ci sarà caro tutto ciò che con la resistenza abbiamo conquistato, tornando ad affermare la nostra apertura verso tutti, individui e gruppi ed associazioni, che agiscono per una vita migliore e più giusta nella nostra comunità.

Il periodico sarà vivo ed amato, se avrà collaboratori in tutti gli angoli della nostra terra. Ci convince alla fiducia nella collaborazione la costituzione di un comitato di redazione ampio e rappresentativo.

Desideriamo che il nostro Nuovo Matajur giunga in o-

SREČNO IN VESELO NOVO LETO ŽELI VSEM
BENEŠKIM SLOVENCEM DOMA IN PO SVETU

NOVI MATAJUR

gni casa, in ogni famiglia della Slavia italiana e fra i nostri emigranti.

In questo modo sarà veramente compensata la fatica della redazione e saranno

raggiunti i primi scopi per i quali questo giornale viene alla luce.

PROTESTNA IZJAVA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V BENEŠKI SLOVENIJI

Podpisana prosvetna društva, kulturne organizacije in združenje emigrantov iz Beneške Slovenije so izvedele, da Šolsko nadzorništvo iz Humina ni dovoljilo, da vi v pošolskem pouku poskusno poučevali slovenščino v šolah v Brdu in Teru v Terski dolini. Prepoved je bila izrečena kljub temu, da je šolski patronat občine Brdo sklenil, da uvede pouk slo-

venščine, zato da v primeri obliku nudi možnost vsebinskega iskanja in vzpodobjuje k razmišljanju o kulturi, ki je privlačna zaradi raznolikosti in končne celovnosti.

Izkušnje sodobne pedagogije potrjujejo, da je dolžnost šolske vzgoje utrijevati vse izvirne komponente otrokove osebnosti, in resnične človeške vrednote. Razširjati in ovrednotiti mora

človeško avtohtono kulturo, ki bi bila za vedno izgubljena, če bi se asimilirala.

Prebivalstvo Nadiških dolin, Terske doline, Rezije in Kanalske doline je skozi stoletja trdno ohranilo slovenske šege, navade in jezik.

S prepovedjo, da bi šolari v pošolskem pouku izpolnjevali izobrazbo in ohranili izrazno bogastvo tisočletnih izročil, šege in jezike, se ponavljajo politične ovire, ki jih postavljajo dobro znane sile, ki ponovno kratijo stvarne možnosti svobodnega in demokratičnega razvoja prebivalstva Beneške Slovenije.

Demokratična država, kot je Republika Italija, ki se je porodila v odporništvu in temelji na demokratični ustavi in ščiti tudi kulturne in narodnostne značilnosti vseh jezikovnih manjšin, ne more prezreti dejstva, da so prebivalci Beneške Slovenije pripadniki manjšine.

Podpisane organizacije odkočno protestirajo proti prepovedi, ki krši ustavo in onemogoča razvoj slovenske kulture in njenih značilnosti v Beneški Sloveniji.

(Nadaljevanje na 2. strani)

DAN EMIGRANTA

SLOVENSKA KULTURNA DRUŠTVA IN CIRCOLI CULTURALI ED ASSOCIAZIONE ZDRUŽENJE EMIGRANTOV IZ BENEŠKE ORGANIZIRAJO V SOBOTO 5. JANUARJA 1974. OB 15. URI V DVORANI «A. RISTORI» ALLE ORE 15 NELLA SALA DEL TEATRO

V ČEDADU LA GIORNATA DELL'EMIGRANTE

PROGRAMMA

PARTECIPANO:

CORO DEI BAMBINI DELLA SLAVIA FRIULANA

E IL CORO MISTO «REČAN» DI LIESSA

SALUTO DELL'EMIGRANTE

RECITE DEI BAMBINI

TEATRO STABILE SLOVENO DI TRIESTE

CON LA FARSA DI JAKA ŠTOKA

«NON CHIAMARE IL DIAVOLO!»

REGIA: ADRIJAN RUSTJA.

NASTOPAJO:

OTROŠKI PEVSKI ZBOR IZ BENEŠKE IN «REČAN» IZ LJES

POZDRAV EMIGRANTOV

RECITACIJE OTROK

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE IZ

TRSTA S KOMEDIJO JAKA ŠTOKE

«NE KLIČI VRAGA!»

REŽIJA: ADRIJAN RUSTJA.

Dichiarazione di protesta

I Circoli e le Associazioni di Cultura, nonché l'Associazione degli Emigranti della Slavia Italiana, venuti a conoscenza delle decisioni dell'Ispettorato Scolastico di Gemona, di non voler permettere che nei doposciuola di Lusevera e di Pradielis nella Val Torre, si impartiscano in via sperimentale lezioni di lingua slovena, autorizzate queste su deliberazione del Patronato Scolastico del Comune di Lusevera, con lettera n. 2 del 22-10-73, il quale ha voluto offrire nel modo adeguato, ma effettivamente, motivi, contenuti e stimoli di ricerca, di pensiero e di ragionamento, mediante cultura, corrispondente a un sapere di varie e totali prospettive; constatato che è dovere della scuola riaffermare

PROTESTNA IZJAVA

(Nadaljevanje s 1 strani)

Taki ukrepi hudo škodijo našemu ljudstvu, ki se, našproto, mora prerditi, o-tresti se pritiskov in se dvingiti k enakopravnosti.

Za nekatere je šola že vedno zaprta struktura, daleč od življenja. Zato preprečujejo, da bi se otroci teh krajev naučili pisati in brati v jeziku, ki ga govore od rojstva.

Te sile gotovo ne vedo in nočajo vedeti, da ni vrednota oblikovati in voditi človeka do enakopravnosti, ampak v aktivnem iskanju samega sebe. Zato lahko še naprej delujejo po zakonu močnejšega, saj se zavedajo, da z vsako zatrto jezikovno manjšino odmre tudi zelena veja svobode.

Organizacije Beneške Slovenije izražajo ogorvenje ob takem početju in menijo, da so glasnik čustev velike večine prebivalstva, zato vabijo vse demokratične sile, naj se poslužijo svojih pravic in moći, da bi bila šoli v Beneški Sloveniji dana možnost dinamičnega razvoja v skladu s potrebami in pričakovanji ljudi. Prizadevajo naj se ustvariti pogoje za popol narodni, politični, družbeni in gospodarski razvoj slovenske manjšine v videmski pokrajini, ki bo element miru in sodelovanja ob vzhodni meji, če bo svobodna in enakopravna, in prispevala k bolj demokratičnemu družbenemu rasti države.

Istočasno podpisana društva in organizacije prosijo demokratične stranke in organizacije videske pokrajine, avtonome dežele Furlanije-Juliske krajine in italijanske republike, naj se zavzamejo, da se nepravični, antidemokratični in proti ustavnemu ukrepu šolskega nadzorništva v Huminu, ki ga je navdahnila birokratska, centralistična in politička miselnost, takoj umakne in da se omogoči nadaljevanje poučevanja slovenščine v pošolskem pouku v Brdu in Teru.

Krožek za kulturne raziskave, Brdo
Remo Cher
Zveza slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije
Kont Ado

Študijski krožek «Nedžda», Spiter Slovenov
Paolo Petricig
Kulturno društvo «Ivan Trinko», Čedad
Prof. Viljem Černo
Duhovniki skupine «Dom»
Sac. Emil Cencig

l'importanza degli aspetti nativi dalla personalità del fanciullo e i valori autentici dell'uomo così come è richiesto dalle moderne esperienze pedagogiche, cioè diffondere e valorizzare la cultura umana autoctona che, se assimilata, non si ripeterà più;

visto che la popolazione delle zone delle Valli del Natisone, della Val Torre, della Val Resia, del Canal del Ferro ha tenacemente conservato nel corso dei secoli tradizionali, costumi, usi e lingua sloveni;

preso atto poi di come si ripetano gli ostacoli politici di ben individuate forze che privano ancora una volta di una prospettiva reale in ordine al libero, democratico sviluppo la popolazione della Slavia Italiana vietando che nelle ore di doposciuola i nostri ragazzi possano raggiungere un più alto grado di istruzione soltanto perché conservano in vita un patrimonio espressivo e una ricchezza millenaria di usi e lingua sloveni;

constatato, ancora una volta, che uno Stato democratico quale quello italiano, uscito dalla Resistenza e fondato su una Costituzione altamente democratica che, tra l'altro, tutela le caratteristiche etniche e culturali di ogni minoranza linguistica, non può ignorare la realtà della popolazione in questione;

esprimono la protesta più viva per quella decisione che, oltre a non uniformarsi a precisi dettati della Costituzione, impedisce la promozione della cultura della comunità slovena delle Valli e della loro personalità perpetuando grave danno morale e civile contro quelli del nostro popolo che hanno più bisogno di riscatto, di decondizionamento e di ascesa e dimostra nello stesso tempo la volontà di alcuni di considerare la scuola come un istituzione chiusa e quindi incapace di agganciarsi alla vita della gente e non propensa a favorire un'iniziativa che permetteva ai ragazzi di questa terra di imparare a leggere e a scrivere una lingua che già conoscono dalla nascita. Queste forze certamente non sanno né vogliono sapere che il valore non

sta nell'essere fatti e condotti ad essere egualati, ma nell'essere e nel divenire attivamente se stessi; per questo continuano ad agire secondo la regola e il diritto del più forte ben sapendo che ogni volta che si opprime una minoranza linguistica muore un ramo verde della libertà.

Esprimendo la propria indignazione contro un tale procedere, le organizzazioni della Slavia Italiana, sicuri di interpretare i sentimenti della grande maggioranza della popolazione, invitano tutte le forze democratiche a valersi delle loro prerogative e dei loro poteri, affinché sia data la possibilità di uno sviluppo dinamico alla scuola della Slavia Italiana, aderente ai bisogni, alle necessità e alle aspettative della gente e si adoperino a creare condizioni favorevoli ad un pieno sviluppo nazionale, politico, sociale ed economico della comunità slovena del Friuli che, più libera ed uguale, sarà elemento di pace e di collaborazione alla frontiera orientale e favorirà la cresciuta più civile e più democrazia del nostro Paese.

Nello stesso tempo le organizzazioni ed i circoli sottoscritti ai partiti ed alle forze democratiche della Provincia di Udine, della Regione Friuli-Venezia Giulia e della Repubblica chiedono di adoperarsi affinché l'iniquo, antidemocratico ed anticostituzionale provvedimento dell'Ispettorato scolastico di Gemona, ispirato da una mentalità burocratica, centralistica e polizesca, venga immediatamente revocato e venga data la possibilità di proseguire nei doposciuola di Lusevera e Pradielis lezioni di lingua slovena.

Centro ricerche culturali di Lusevera

Remo Cher

Associazione Emigranti sloveni della Slavia Italiana

Cont Ado

Centro Studi «Nedžda» di S. Pietro al Natisone

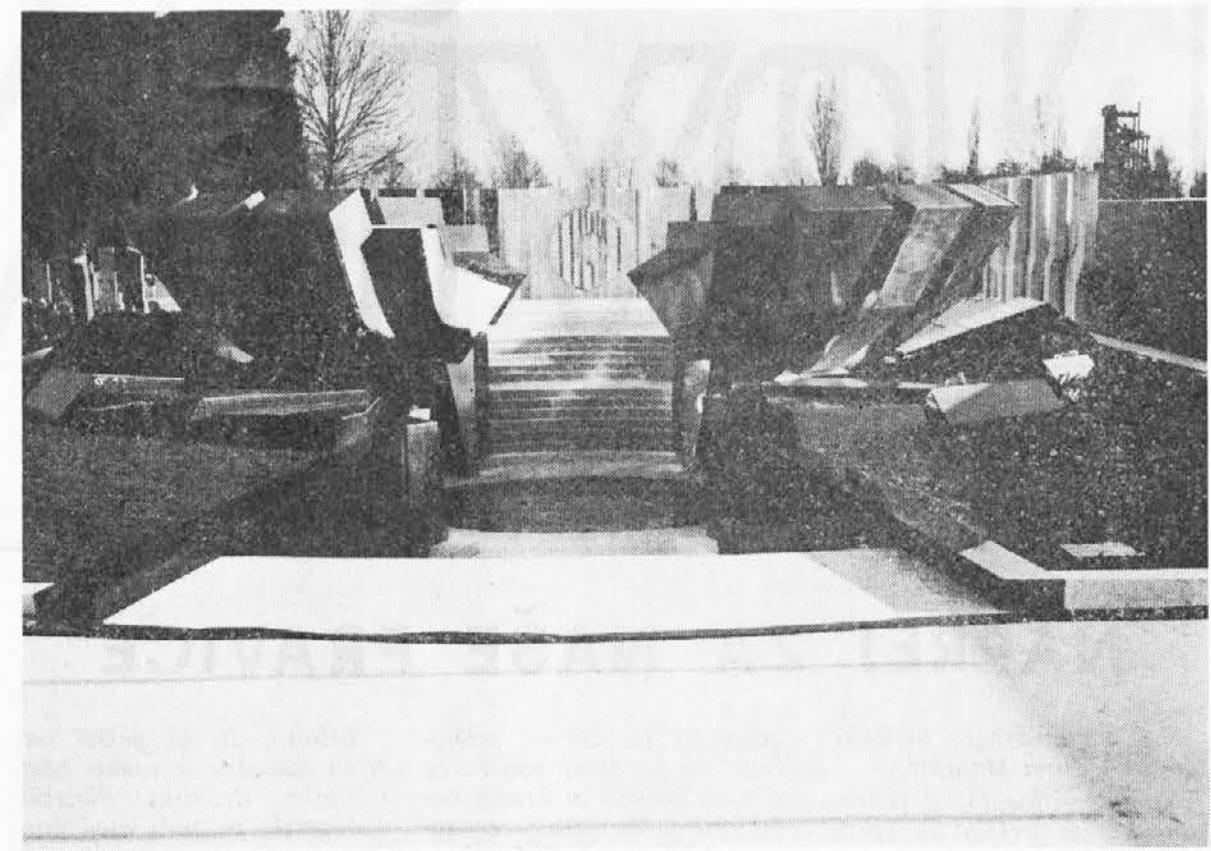
Paolo Petricig

Circolo Culturale «Ivan Trinko» di Cividale

Prof. Viljem Čemo

I sacerdoti gruppo «Dom»

Sac. Emilio Cencig

Na sliki spomenik nedolžnim žrtvam v Gonarsu

SPOMENIK NEDOLŽNIM ŽRTVAM V GONARSU

V ponedeljek 10. decembra dopoldne je bila v Gonarsu velika svečanost ob odkritju spomenika-kostnice za 453 večina slovenskih internirancev, ki so umrli v fašističnem vojaškem taborišču od spomeladi 1941. do septembra 1943. leta.

Po vsej vasi, na pokopališču in na kraju koncentracijskega taborišča, so plapopale tisti dan italijanske in jugoslovanske zastave.

Ob odkritju spomenika se je bilo zbralno nad sedem tisoč ljudi iz Slovenije in naše degele. Med njimi je bilo precej bivših internirancev ter svojcev umrlih.

Prej vhodom v kostnico so višji jugoslovanski oficirji in italijanski karabinjerji v častnih uniformah držali vence z jugoslovanskimi in italijanskimi zastavami. Mnogo je bilo tudi drugih vencev političnih predstavnih, ustanov, odporniškega gibanja, kulturnih organizacij in svojcev umrlih. Tudi kulturno društvo «Ivan Trinko» iz Čedada je bilo prisotno z delegacijo in vencem, na katerem je bilo napisano: «Kulturno društvo Ivan Trinko» nedolžnim žrtvam fašizma».

Nazvoči so bili predstavniki jugoslovanske in italijanske države. Italijansko državo je zastopal minister

Mario Toros, jugoslovanski predstavnik Jugoslavije, Ivan Franko, ki se je poklonil vsem tistim, ki so padli ali umrli za boljše življenje in svobodo preživelih Jugoslovanov in Italijanov. Govoril je tudi o sedanjih dobrih odnosih med obema sodnima državama in da je treba nadaljevati po tej poti.

Prvi je spregovoril župan Gonarsa, dr. Guido Toso, ki je rekel v glavnem to, kar je bilo zapisano na dvojezičnih plakatih, ki so bili nalepljeni po zidovih Gonarsa.

V slovenskem plakatu bremo:

«COMUNE DI GONARS. Izražamo najprisrčnejo dobrodošlico našim jugoslovenskim prijateljem, ki danes prihajajo v Gonars, da obiščejo kraje, kjer so trpeli in umrli, kraje, ki jih bomo vedno skupaj spoštovali.

Izkreno želimo, da naše obmejne dežele, ki so jih v preteklosti uničevale vojne a jih po drugi strani povezujejo številne tradicije in navade, ne bi več okusile vojnih strahot in trpljenja po zapori in taboriščih.

Ta veličastni spomenik nedolžnim žrtvam, ki so omahnilo v smrt daleč od domovine, naj bo opozorilo, kako dragocena sta mir in svoboda; zato ju budno varujmo».

Zupan občine Gonarsa

Dott. Guido Toso

Za županom je spregovoril predstavnik Jugoslavije, Ivan Franko, ki se je poklonil vsem tistim, ki so padli ali umrli za boljše življenje in svobodo preživelih Jugoslovanov in Italijanov. Govoril je tudi o sedanjih dobrih odnosih med obema sodnima državama in da je treba nadaljevati po tej poti.

Nato je prevzel besedo italijanski minister, Mario Toros, ki je rekel med drugim, da predstavlja veliko število prisotnih obeh držav in načnosti najlepši venec ob spomeniku padlih. Izrazil je željo, da bi se ne nikoli več ponovile vojne strahote, ki jim je bil priča tudi Gonars.

Prebivalstvo Gonarsa je toplo sprejelo vse udeležence svečanosti. Mnogi interniranci so spoznali nekatera, ki so jim pomagali v najhuših časih njihovega življenja.

Od vsega, kar se nam je zdelo najlepše, je bilo to, da so plapole povsod zastove obeh držav in da je občina dala tiskati in nalepiti po zidovih dvojezične plakate. Župan Toso ne govori slovenski, naši župani pa ja vendar kakšna razlika med Gonarsom in Sv. Lenartom, kjer je bil prepovedan slovenski napis na grobniči padlih slovenskih partizanov!

KAJ SE JE ZGODILO PO NAŠIH DOLINAH

GOSPOD RINO MARKIČ JE ŠU U LASKE

Po devetih ljetih kapljavanja na Ljesah, u rečanski dolini, nas je zapusti zavenen kaplan, gospod Rino Markič. Videmski nadškof ga je preluož u laške, u Vissardone, blizu Basilijana, pod Vidmom.

Gospod Markič je sam zaposlu nadškofa za premestitev in te muoramo povjetati, da je žalostno, da ga je pošjala nadškofija u laške, ko je usem znano, da imamo puno slovenskih far brez duhovnika.

Se dogaja že previč ljet, da pošjajo k nam laške duhovnike, ki ne poznavajo našega jezika, pobožnih pjesmi, molitvi in navad, naše duhovnike pa pošjajo u Furlanijo, ki gih takua ne pozna jezika in navad laških vjernikov. Takua djejala krivico enim in drugim, ker je ustvari, da bomo hodili

bi usak od njih rad ostu' med svojimi ljudmi.

Gospod Markič je bio zlo poznani in parjubjen med beneškimi Slovenci. Občutljiv je bio za use naše probleme in se tuku, po svojih močeh, za njihovo rešitev. Radi so ga imjeli posebno u svoji fari na Ljesah, kjer je pustiu devet ljet svojega najlepšega življenja. Ustanovil je bio in vodil do svojega odhoda pevski zbor «Rečan», ki je že večkrat z uspehom nastopu že na useh koncih in krajih.

Markičev odhod je odpalu veliko praznino med judimi, ki se tučejo za naše pravice. Mislimo, da je premal, če mu izrazimo samo hvaležnost, za use, kar je na redu u devetih ljetih službovanja u Benečiji, če mu ne zagotovimo, da bomo trdn držali in ohranili, kar je ustvari, da bomo hodili

biu u petek 7. decembra u po posti, ki je bla njegova pot. V upanju, da nas bojo poslušale tudi cjerkevne oblasti, mu ne rečemo: «Zbogom, Rino», ampak: «Na svidenje!».

ZALOSTNA IZ SREDNJEGA

U srjedo 5. decembra je paršlo u rudniku Rajbelj do hude nesreče, ki je tjerjala življenje našega mladega djebla, 35-ljetnega Gina Sibau. Zmastro' ga je karel, s katrim je vozu' materjal iz miniere.

Niti 4 ljeta ni od tegă, ko je zgubi u Rajblu svoje mlađe življenje, u cestni nesreći, brat od Gina Renzo, ko je bio star kumi 26 ljet.

Tudi Renzo je djelu u minieri. Pred dobrimi petimi ljeti je umar u Belgiji njih tata, še u mladih ljetih, zavoj minjerske boljezni. Pogreb rajnega Gina je

Slika nam kaže pogreb Gina. Okoli njega so minatorji iz Rajbla, njegovi delovni tovariši. Na njegă pogreb so paršli ljudje od vseh krajev in parnesli puno kranjceljnov. Tako težko prizadeti družini izrekamo naše globoke sožalje.

VIDEMSKI NADŠKOF SPREJEL DELEGACIJO NAŠIH KULTURNIH DRUŠTEV

Dne 4. decembra ob 10. uri je sprejel videmski nadškof, Mons. Alfredo Battisti, predstavnike kulturnih društev iz Benečije, ki so nastali za rešitev in ohranitev etnične podobe slovenske skupnosti, ki živi v naših krajih, z vsem svojim kulturnim bogastvom, kot so jezik in navade.

Kulturna društva so obozložile nadškofu versko, socialno in ekonomsko stanje Benečije; važno vlogo, ki so jo izvrševali preko Cerkve domači duhovniki za ohranitev etnične podobe prebivalstva in potrebu, da se imenujejo po župnjah Beneške Slovenije tu rojeni duhovniki, ki znajo in hčijo rabiti jezik vernikov v svojih službah.

Videmski nadškof, potem ko je izrazil zadovoljstvo, da se je mogel sestati s to delegacijo, je spoznal važnost, da naj kristianstvo — ne istovetano in pogojeno od nobene kulture — prevzame jezik in lokalne navade na način, da bo postal živ kvas raznih kultur.

Mons. Battisti je izrazil svojo odprtost in popolno pripravljenost do vseh etničnih manjšin, ki so enako vredne in važne za cerkveno pozornost in pred krijskem oznanjenjem. Potrdil je svojo željo, naj se da prednost domaćim duhovnikom za pastirske službe v naših dolinah. Zaželet je, da bi se nadaljevalo z jasnim začetimi kontakti, da pride do razčiščenja problemov tako, da se jih osvobi političnega pogojevanja.

Ali naj pričakujemo tudi v bodoče podobna dejanja?

PIŠE PETAR MATAJURAC

Dragi beneški brauci!

Takuo, kot vidite, sem se preloužu iz starega u Novi Matajur.

Kajšan lahko porče: «Kaj se prekledaš sadà, na stara ljeta!».

Po resnici vam muoram povjedati, da so mi všeč stare reči, kot so: naš jezik, ki je star že nad 1300 let, naša kultura, pru takua stara, naše navade, naši stari ljudje, ki znajo puno povjetat an spoštujejo use, kar je našega. Imam pa rad tudi nove reči an mlade ljudi, saj bi brez njih naša skupnost an naše življenje končalo. U Novem Matajurju bo sploščano use, kar je našega: stare navade an želje teh mlađih. Zatuo, ker imam dobar jezik, bom pisu an govoriu za te stare an te mlaude, o starih an novih problemih.

Pisu bom o veselih, žalostnih an smješnih straneh našega življenja, o vicih (barzalletah), humorju an starih pravcah, ki smo jih takuo radi poslušali od naših te starih, kadar smo bili otroci.

U tem bi že lelu, da bi mi pomagali usi naši ljudje. Želeu bi, da bi mi pisali o useh stvareh, ki bojo zajete u tej rubriki, da bo ljepe, bogata an zatuo privlačna.

Sadà, ko sem muču njejakaj cajta, imam zabranih puno reči, da bi vam jih povjedu. Sam ne vjem, kje naj bi začeu.

Ker sadà usi pišejo an govere o slabim kongiunturi, o pomanjkanju bencina, cukrja, soli an drugih rečeh, želim povjetati tudi jaz, kar mislim. Tale kongiuntura je oškodovala use, posebno pa naše ljudi.

U zadnjih ljetih smo usi učekali, da je potreba razviti turizem po naših dolinah. Da bi bili razvili stalni an kvalitativni turizem, njesmo bili parapravjeni. Lepua pa se je biu že razvju nedjeski turizem, turizem ob praznikih. Tako so lahko prodajeli kumetje svoje pardelke direktno turistom, pa tudi bari an oštarije so živjele. Sadà gledajo oštirji ob praznih skupoze prste, kajšna je ura zunaj. Pru takua lahko zaštejjo na prste svoje klijente. Lahko se zgodi, da se kajšnemu še vino ukisa.

Zivimo u tajšni krizi, da bomo lahko še neslanje jedli. Spet ratavam nevošljiv, za tiste, ki žive blizu morja, kjer imajo slano vodo. Oni ne bojo imjeli problemov. Mislim tudi, da postane naša slovjeska «pašta», bizna

ali brovada, kot jo imenujejo Lahi, spet dobrá, saj so užignili kup italijanske pašte do zvezdi. Jaz sem use te stvari prerokavu mojim parjateljam, a so tajšni parjatelji, da imajo radi tiste, ki nas ciganijo, zatuo sem jih od njih tajšne ču, da so mi otekli uha. Sada, ko vidijo, da sem imeu ražon, muče, kot muči človek, kadar ga brijejo.

Po televizijsku sem poslušu tudi ministra iz Rima, ki ni skrivu hude an težke situacije. Med drugim je jau: «Donas živimo u hudi krizi. Smo na robu prepada, a objubjam vam, da bomo napravili drugo ljeto korak naprej!».

Lepuo nas je potroštu. Če bomo napravili korak naprej, bomo padli u prepad.

grammatico della Comunità.

Sarebbe da discutere ancora il concetto di delega e di partecipazione, ma in questa sede sarà interessante rilevare che, come è nato in sordina il consorzio delle Valli del Natisone, così nascerà in sordina la Comunità montana della Slavia italiana.

Fin d'ora infatti se ne stanno gettando le strutture, ancora prima di aver approfondito le possibilità che la legge nazionale e quella regionale (al limite), possono consentire in sede di formulazione dello statuto.

La costituzione dell'ufficio tecnico, primo atto della Comunità «silenziosa», pare già indirizzare le priorità comunitarie sulla vecchia linea dei lavori pubblici, politicamente comodi e nel medesimo tempo redditizi per gli elaboratori, e che si situano, in fondo, nella linea dell'ordinaria amministrazione.

Rappresentano oltre tutto una nuova forma di delega; quella dall'amministrazione locale all'ufficio tecnico, che fornirà l'avvallo della neutralità.

Le due assemblee popolari di S. Pietro al Natisone e quella di San Leonardo hanno perciò avuto una certa incidenza sull'informazione.

La Comunità è nata quasi in sordina, a livello delle amministrazioni, perché ai nostri rappresentanti nei comuni è presente più il principio della delega che quello della partecipazione. Solo a San Pietro al Natisone vi è stato un episodio di assemblea aperta presso il Comune, le cui posizioni però rimasero deludenti. Non trovò esito nemmeno un ordine del giorno firmato dai tre consiglieri di minoranza per un approfondimento pubblico dei temi relativi alla Comunità montana.

Il Comune, infatti, lanciato sulla linea dell'accordo con gli industriali per iniziative che esorbitavano dal carattere intermedio fra agricoltura e consumo, dunque speculative e asociali, nulla fece per alimentare il dibattito.

2 - Valori storici e culturali

La nostra non va considerata una Comunità qualsiasi. È una Comunità che viene «rifondata», dopo quasi due secoli. Sarebbe antistorico non vedere come ogni società debba darsi le

Questo è quanto noi abbiamo chiamato valori storici e culturali e che la Comunità deve considerare beni comuni, pena la condanna morale per una responsabilità non accolta.

Dei valori ambientali si sono accorte le associazioni culturali della Slavia italiana, che si sono assunte il ruolo responsabile della difesa del patrimonio che il disinteresse, l'ignoranza e la sfiducia venivano a manomettere per sempre: prima fra tutti la nostra lingua, ben viva per quanto accanitamente minacciata.

Affondare le radici nella storia, rievocare parole, suoni e gesti che andavano dissolvendosi, raccogliere i dati di una Comunità che si voleva dare per finita, questo è il compito dei nuovi circoli della Slavia italiana.

E tutto questo non con l'atteggiamento distaccato, astratto, dello studioso o del curioso, ma con la coscienza dell'operare e dell'intervenire, unendo il sentimento e la ragione, per ritrovare le fila recise. Questo lavoro già permette di intravedere i primissimi aspetti di una vita culturale associata e partecipata ed in cui ogni uomo entra in rapporto immediato con gli altri su contenuti che gli appartengono nell'intimo.

Ognuno di noi non può che esprimere fiducia per tutti i programmi culturali che si vanno realizzando, ma non può dimenticarsi di chiamare la Comunità a queste nuove responsabilità civiche.

3 - Un ente comunitario per la cultura.

La Regione non è rimasta insensibile al lavoro dei circoli culturali, pur attestandosi su una posizione di attesa e di neutralità, avendo forse dovuto recepire le posizioni meno aperte delle amministrazioni. Alcuni circoli hanno goduto e godono di contributi; iniziative particolari sono state accolte positivamente; vi sono state affermazioni di appoggio di principio, per la difesa dei valori ambientali, culturali e del linguaggio.

Noi non possiamo trascurare l'elemento nuovo costituito dalle posizioni di attesa e gradualità della regione perché pensiamo che non mancherà di esercitare un'influenza positiva sugli sloveni della provincia di Udine.

Invece ci domandiamo: la Comunità montana della Slavia italiana, saprà recepire questi aspetti della sua stessa realtà? Saprà istituire un ente intermedio, fra l'Assessorato dei beni ambientali e culturali della Regione? Sarà in grado di istituire l'Ente comunitario alla cultura della Slavia italiana?

Le premesse citate sopra non consentono molte speranze, appunto perché non viene accolto il concetto di partecipazione.

Al massimo salterebbe fuori un personaggio cui delegare, dietro compenso in denaro, un lavoro di «programmazione!».

Né possiamo illuderci: molte amministrazioni finora hanno recepito solo le posizioni più chiuse, eredità di una storia di cent'anni, fascismo compreso, sul problema della difesa, della valorizzazione e lo sviluppo della Comunità in quei ca-

COMUNITÀ E CULTURA

L'importante materiale documentario storico, etnologico e filologico della Slavia italiana richiede iniziative pubbliche da parte dei futuri organi della Comunità montana.

Una approfondita discussione fra tutte le componenti culturali e le amministrazioni può precisare le linee di fondo di un programma di rinascita culturale.

1 - Programmi economico-sociali

Recentemente, raccolto un lungo lavoro di discussione e formulazione, è stata costituita la Comunità delle Valli del Natisone, di cui fanno parte i sette comuni del Natisone, dell'Alberone, del Cosizza e dell'Erbezzo assieme ai comuni vicini di Prepotto e Torreano.

La Comunità non ha avuto certo una grossa pubblicizzazione da parte delle amministrazioni aderenti né da parte del partito di maggioranza, cui compete comunque il merito e la responsabilità prima dell'opera svolta.

Non siamo certo lontani dal vero se attribuiamo al lavoro del Comitato per la Rinascita delle Valli del Natisone, una certa diffusione del problema fra la base politica e culturale, non esclusa quella della democrazia cristiana. Basterà ricordare il lavoro di quel comitato di base dal 1963 in avanti e la attività promozionale alla discussione del dicembre 1972 e dei primi mesi del 1973.

Scrutto - San Leonardo
Albergo Centrale

CENTRO STUDI «NEDIŽA»

S. Pietro al Natisone

INCONTRI CULTURALI DELLA SLAVIA ITALIANA
BENEČANSKI KULTURNI DNEVI

Venerdì, 18 gennaio 1974
ore 20 e 30

prof. dott. Giovanni Battista Pellegrini

ordinario di glottologia nell'Università di Padova
CONTATTI - SLAVO ROMANZI CON PARTICOLARE RI-
GUARDO ALLA SLAVIA ITALIANA
SLOVANSKO-ROMANSKI STIKI, POSEBNO V
BENEŠKI SLOVENIJI

Sintesi della lezione:

- 1 - Aree europee di contatto fra popolazioni slave e romane.
- 2 - Il notevole influsso slavo meridionale sul romeno.
- 3 - Contatti slavo-romanzi in Istria e sloveno-friulani in Friuli.
- 4 - Slavi (poi Sloveni) nella Carniola, Carinzia, Stiria e nel Friuli.
- 5 - Un discusso passo a proposito degli Sloveni nella Valle del Natisone in Paolo Diacono.
- 6 - L'etnico «slavo» in Friuli e la toponomastica ibrida e bilingue slavo-friulana.
- 7 - Toponimi sloveni in Friuli.
- 8 - Elementi sloveni nel friulano e friulani nello sloveno.
- 9 - Importanza di tali ricerche tante per la slavistica, quanto per la romanistica.
- 10 - Influssi romanzi nel sistema linguistico sloveno della Slavia italiana.
- 11 - Vecchie teorie sull'origine dei dialetti resiani.
- 12 - La Slavia italiana nei punti di inchiesta dell'ASLEF.

Nedeljo 28. oktobra je bil v Čedadu, v dvorani Società operaia, V. občni zbor kulturnega društva «Ivan Trink». O občnem zboru bomo poročali v prihodnji številki, prav tako o I. kongresu naših emigrantov v Švici. Na sliki od leve proti desni: dr. Viljem Černo, Izidor Predan in prof. Pavel Petričič.

(Nadaljevanje na 4. strani)

SPREMENBE V GLAVNM ODBORU KULTURNEGA DRUŠTVA «IVAN TRINKO»

V sredo 12. decembra se je sestal na sedežu društva v Čedadu Glavni odbor «Ivana Trinka».

Na dnevnem redu je bila, med drugim, ostavka Izidora Predana, ki je vodil društvo dolga leta, v najtežnejših časih, najprej kot tajnik, nato kot predsednik.

Predan je podal ostavko na mesto predsednika, ker je prevzel nove dolžnosti, kot odgovorni urednik našega lista.

Po kratki diskusiji je bil soglasno izvoljen za novega predsednika prof. Viljem Černo iz Brda, ki je bil dolgo let tajnik društva in je eden izmed najboljših borcev za naše narodnostne in gospodarske pravice. Ker je bil izvoljen prof. Černo na zadnjem občnem zboru za podpredsednika društva in

je postal z izvolitvijo njega za predsednika to mesto prazno, je bilo potrebno izvoliti tudi novega podpredsednika.

Bilo je več predlogov, a po dolgi diskusiji je bil izvoljen za novega podpredsednika učitelj Karlič Frančko iz Podbrnasa. Kot je znano, ima sedaj društvo dva podpredsednika. Na to mesto je bil izvoljen Dino Del Medico že na občnem zboru.

Predan se je, v kratkem nagovoru, zahvalil odbornikom, članom in vsem prijateljem za dolgoletno sodelovanje. Prav tako so se odborniki in člani zahvalili njemu za dolgoletno pozrtovovalno delo na čelu društva «Ivan Trinko» in mu zaželeli na novem odgovornem mestu noveč uspehov.

FANTOMATSKI ODBOR ZA SPOMENIK I. TRINKU

Kulturno društvo «Ivan Trinko» v Čedadu, je sklenilo, da bo začelo s pobudo za postavitev spomenika našemu pokojnemu pesniku in buditelju Ivanu Trinku ob 20. obletnici njegove smrti, ki bo 26. junija 1974, ob sodelovanju drugih društv in posameznih dobrovoljnih posameznikov.

Po tem sklepu društva, se je nenodoma pojavil v Vidmu neki fantomatski odbor, ki poziva ljudi, naj dajo svoje prispevke za postavitev spomenika.

Novica je bila objavljena od ljudi, ki so že »načelovali«, v preteklosti raznim odborom, ki so obstajali samo v fantaziji.

Zato opozarjam slovensko javnost in vse tiste, ki bi imeli poštene namene, da

bi prispevali za postavitev spomenika, naj ne nasadajo improviziranim odborom.

Spomenik bo postavilo kulturno društvo «Ivan Trinko», da se oddolži narodnemu buditelju, tudi iz hvaležnosti do častnega imena, ki ga nosi društvo.

Toliko v pojamsilo.

Za eventuelne informacije pišite na:

Kulturno društvo «Ivan Trinko» Čedad,
Ul. IX Agosto, 8 - Tel. 71-386

ZADNJE NOVICE

Dne 28. telega meseca se je legalno ustanovil v Špjetrju Studijski Center «NEDIZA», ki je že čez leto dni pobudnik raznih in zanimivih kulturnih manifestacij.

V tej številki moremo dati samo novico in imena tistih, ki so bili imenovani, da bi vodili Center.

Za odgovornega je bil soglasno izvoljen prof. Pavel Petričič. V Izvršni odbor: arhitekt V.Z. Simonitti, dr. Renato Qualizza in dr. Giancarlo Strazzolini.

V nadzorni odbor: prof. Claudio Černoja in učitelja Brunja Dobrobo.

Več v prihodnji številki.

Na sliki manifeštacion kumetov po Vidmu

PROTESTNI MANIFEŠTACION KUMETOV U VIDMU

«Alleanza Coltivatori in deželna Zveza (Cooperative Agricole), s pristankom useh sindikalnih organizacij, je bila organizirana u Vidmu, u soboto 15. decembra 1973 velika manifeštacion kumetov, kot protest, zavoj tega, ker je situacijon u kmetijstvu tajšna, da tisti, ki obdelujejo zemjo, jo ne morejo vi prenašati. Kumetje so uprashi hitre intervente države in dežele Furlanije-julijske krajine za rešitev živinoreje (zooteknike), za zaustavitev monopolističnih špekulacij in da bi preskarbeli s potrebnou naftou kumetje, brez katere se danes ne more obdelovati zemje.

Vidmu je ta mjesec djela zadost. Vinjike o-kopavamo, stare izkopavamo, kopamo za nove nasade, obrezujemo, parpravljamo an impregniramo kolè kar je še podobnega djebla. Prej ku to opravimo, buojs je za nas. Vinograd muora biti pognojen. Zatuo nucamo hljevski gnoj, ki mu dodamo še umetna gnojila, posebno superfosfat. Par vinjikah je ta mjesec djela zadost. Vinjike o-kopavamo, stare izkopavamo, kopamo za nove nasade, obrezujemo, parpravljamo an impregniramo kolè kar je še podobnega djebla. Prej ku to opravimo, buojs je za nas. Vinograd muora biti pognojen. Zatuo nucamo hljevski gnoj, ki mu dodamo še umetna gnojila, posebno superfosfat.

V SADOVNJAKU kopamo jame za nove nasade. Podkopavamo gnojila, ki se počasi razkrajajo, ku, recimo, hljevski gnoj, superfosfat, kalcijev cianamid itd. Če ni hudega mraza, obrezujemo jabuke an hruške. Strgamo stara debla, da olupimo skorjo, ki je puna jajčec vsjeh sort škodljivcev. Skorjo zažgemo, deblo pa namažemo z 10 do 20 procentov brozgo željeznega vederjula an japna. Obrezujemo suhe vjeje, nagnita debla čistimo an namažemo s katramam. Brjeske moramo pošpricati s 4 do 5 procentov raztopino plavega vederjula.

ALOJZA KAVČIČA NI VEČ MED NAMI

Tudi Alojz Kavčič, Balonarju iz Klodiča je umarju u ponedeljek 17. decembra. Djelu je u belgijskih minjerah in več ljet mlekar po naših dolinah.

Lojz, kot smo ga klicali po domače, je bio rojen na Volarjih pri Tolminu. U Klodiču se je bio poročiu z Amalijo Krizetič, ki je tudi ona pred kratkom umarla.

Zalostnim družinam izrekamo naše globoko sožalje.

IZLET MINATORJU U NOVI GORICI

kazal cementarno Salont, u kateri djela 2340 djela.

Ob 13. uri je bilo napovedano kosilo u Brdih, u Dobrovem, ki sta ga parprvila našim minatorjam komun an sindikati.

Po kosilu smo si ogledali še lepo vinsko kljet briških vinogradnikov, kjer nas je sparjeu simpatični direktor, inženir Simčič.

Dobrā kapljica briškega vina je bila use razveselila. Usi tisti, ki so bili na izletu, so bili zadovoljni an hvaležni parjateljam iz Nove Gorice, za use, kar so videli hvaležni tudi za ljubezne besede predsednika Šimaca.

Posebno se zahvaljujejo, Lebanu, ki je bio u parpravu program izleta

an jim bio povsod dobar vodič.

Izlet se je zaključu u Škrutovem, kjer so imjeli skupno večerjo.

Use je šlo lepua an gladko, celua Zajac an Jagar sta bila tisti dan dobra parjatelja, kakor nam kaže slika.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgodilo. Tisti, ki ga poznate, ste že zastopili, da ne gre za pravega zajca, pač pa za Tona Trinka, Zajcovega iz Trinka. Jagar, Mario Kanalac iz Kanalca pa je pravi jagar.

Na sliki minatorji par večerji u Škrutovem. Stoe sta levo, Jagar iz Kanalca in desno, Zajac iz Trinka. Tisti dan je uozu Zajac jagra, zato je bio u večji nevarnosti jagar kot zajac, a se ni obednemu nič hudega zgod